

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Jakuba Olivy:

Zur Problematik der Kollokabilität deutscher Adjektive bei der Bearbeitung der Wörterbucheinträge im GAWDT, Praha 2012

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Vachková, Ph.D.

Předložená diplomová práce se zabývá kolokabilitou vybraných německých adjektiv a zaměřuje se především na její lexikografické zpracování.

Diplomant svou práci rozdělil na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. V kratší teoretické části se snaží osvětlit pojmy jako kolokabilita, kolokace, kookurence, valence a frazeologismus. Uvádí, jak těmto termínům rozumí, u pojmu kolokace dokonce podává krátké vysvětlení k chápání tohoto termínu v britském kontextualismu na jedné straně a u F. J. Hausmanna na straně druhé, jehož pojetí považuje za přínosné především z hlediska lexikografie. Z textu ale není zcela jasné, k jakému pojetí a z jakých důvodů by se přiklonil autor sám. K pojmům kookurence, valence a frazeologismus uvádí diplomant velice stručné informace – zde by byla nasnadě důkladnější analýza a vymezení těchto pojmů, popř. i citace z dalších autorů, kteří se těmito termíny zabývali (hlavně u valence a frazeologismu).

Rozsáhlejší praktická část je rozdělena do dvou tematických celků. V prvním z nich autor věnuje pozornost lexikografickým nástrojům a zdrojům, ve druhém jsou pak uvedeny vlastní analýzy, zaměřené na kolokabilitu u adjektiv a její lexikografický obraz.

Mezi lexikografické zdroje využitelné pro výzkum i praxi diplomant řadí tištěné slovníky (v diplomové práci se jedná konkrétně o Deutsches Universalwörterbuch a Siebenscheinův Německo-český slovník), korpus DeReKo, kookurenční databázi CCDB a internet. V dalších podkapitolách popisuje jejich přínos – u slovníků zmiňuje především pomoc při první orientaci ve slovníkovém hesle a poskytované základní informace (rozdělení významu v jednojazyčných slovnících nebo uvedení základních ekvivalentů ve slovnících dvoujazyčných). Opatrně zmiňuje nedostatky v kolokabilitě u obou typů slovníků. Právě analýzu kolokability je dle autora vhodné provést na jazykovém materiálu získaném z korpusů, kookurenční databáze a internetu.

Diplomant ve druhé části praktického oddílu popisuje v osmi podkapitolách problematiku zprostředkování kolokability u adjektiv. Všimá si adjektiv, jejichž kolokabilita byla ve slovnících zpracována nedostatečně, a navrhuje řešení: uvádí konkrétní kolokace, které by v heslové stati bylo vhodné uvést. Dále zachycuje vágnost popisu významu ve slovnících bez uvedení kolokací, jejich překlad, syntaktickou pozici zkoumaných adjektiv z hlediska kolokací, otázku frekvence a kolokability vzájemně podobných slov, nepřesný opis významu v jednojazyčném slovníku, problematiku řazení kolokací v mikrostruktuře hesla a nakonec možnosti překladu německých kolokací do češtiny. Jeho analýza je velmi dobře metodicky zpracovaná, všimá si i detailů, v mnoha případech jde do hloubky – z analýzy je patrné, že si diplomant celou analýzu pečlivě promyslel. Zároveň uvádí některá obecná doporučení, která plynou z poznatků analýzy, a zdůrazňuje důležitost kolokací ve struktuře heslové stati,

příčemž zmiňuje, že jejich výběr by měl probíhat podle principu užitečnosti, nikoli kvantity. S tímto závěrem nelze než souhlasit.

Diplomová práce zaujme především svou praktickou částí – nevšedním záběrem a důsledným rozbořením některých detailů. Je věnována problematice velice aktuální – neexistence velkého moderního německo-českého slovníku na českém trhu je totiž neomluvitelná. Autor proto pro potřeby takového nově vznikajícího slovníku vypracoval analýzu kolokability vybraných adjektiv, která je velkým přínosem pro lexikografickou praxi. V analýze diplomant prokázal schopnost samostatného uvažování a reflexe nad jazykovými daty, což není u všech studentů samozřejmostí. Oceňuji tedy především praktický přínos analýz a autorovu samostatnou a pečlivou práci. V závěrečné kapitole bych však očekávala větší míru angažovanosti autora, jeho názory na problematiku, klidně i důraznější zhodnocení stávajících nedostatků ve slovnících. Práci doplňují hesla vypracovaná pro účely nově vznikajícího slovníku, jež před otištěním prošla revizí a jež v plné míře dokládají autorovy závěry z analytické části.

Předkládaná práce má i po stránce jazykové a formální velmi dobrou úroveň, odhlédneme-li od drobných nedostatků, jako jsou překlepy (s. 11: *alltäglichen*, nikoli *alttäglichen*, s. 17: *in der Regel*, nikoli *in der Regeln*), chyby ve slovní zásobě (s. 27: *der Terminus*, nikoli *der Termin*) nebo syntaxi (s. 84: *označována*, nikoli *označovány*).

Především na základě pečlivě vypracovaných analýz a celkově velice dobrého obsahového i formálního zpracování doporučuji práci k obhajobě.

Mgr. Věra Marková, Ph.D.

V Praze dne 18. května 2012